

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Creaturam permanentem etiam corruptibilem, sed absque corruptione
non potuisse esse ab æterno, probabilior opinio fert. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

*Creaturam permanentem, etiam corruptibilem, sed
absque corruptione potuisse esse ab aeterno,
probatior opinio fert.*

Hæc rerum vniuersitas duobus constat, & re-
bus permanentibus vt substantijs atque acci-
dentibus; & rebus successiuis, vt motu. Vt ergo
ostendamus, secundum vtramque partem, vniuer-
sum hoc esse potuisse ab æterno, singulatim de v-
triusque dicamus. Nunc autem de permanentibus
contra Albertum, & alios asserimus, quamlibet
rem permanentem, ab æterno esse potuisse; ea ta-
men lege, vt si natura sua corruptibilis sit, nõ cor-
rumpetur, nisi post infinitam durationem. Hoc
enim manifeste probat ratio postremo loco ad-
ducta. Hanc sententiam tradunt cum S. Thom. &
Caietan. in his articulis recentiores communiter &
S. Thom. Caietan. in his articulis recentiores communiter &
2. contra gentes. c. 3. & ibi Ferrar. Horuensis in 2. dist. 1. Ferrar.
q. 1. Capreolus qu. 1. Gregorius Armi. qu. 3. Ocham. in 2. Henricus
qu. 8. & quodlib. 2. qu. 5. Conuenit etiam B. qu. 2. Capreol.
& videtur consentire Scot. q. 3. §. Tenentes autem pri-
mam: cum vltimo loco hanc sententiam defendit.
Potissimum vero, & vnicum huius sententiae fun-
damentum est; nullam esse apertam rationem,
quæ contradictionis conuincat assertores huius
sententiae: quare non debemus asserere, id repu-
gnare, tum ne philosophis ridicula efficiatur my-
steria nostræ fidei, vt inquit S. Thom. dum plus
iusto ratione demonstrare ea conamur: tum etiam
ne diuinæ potentie id denegemus, quod manife-
stam contradictionem non habet. Quamobrem
necessarium erit singulis occurrere pro priori
sententia allatis, quæ præcipua in hac re esse vi-
dentur.

Non pauci nostræ sententiae sectatores ob-
testimonia citata fatentur, Patres in contraria fuisse
opinione; nihilominus nullam esse manifestam ra-
tionem, quæ nos eam amplecti conuincat. Et sane
si nulla ratio suppetere, non esset asserendum, id
Deo repugnare, propter manifestam rationem, sed
occultam aliquam esse contradictionem, quam
sancti Patres odorati viderentur. Ego tamē existi-
mo. Patres allegatos nihil præcedere ti fauere sen-
tentiae, si contextus & verba eorum expendantur.
Quare sigillatim à nobis explicandi sunt.

Athanasius igitur nihil de potentia Dei loqui-
tur, an scilicet, facere posset creaturam sibi coæter-
nam, sed tantum ait, filio Dei non conuenire, ali-
quando non fuisse, quod proprium est creatura-
rum. Verba illius, quæ pro opposita sententia re-
ferri possent, sunt hæc. *tam si ille, scilicet filius, vnus
non est de reliquorum cœtu, ne scire de eo dicitur, fuit;
quando non erat, antequam fieret: siquidem istiusmodi
voces in rebus conditis congruentiam suam habent; cum
contra filius talis sit, qualis est pater.* Quibus tantum
significat, aliquando non fuisse, propriū est crea-
turarum. Id autem verissimum est: sed non ait esse
ita proprium, vt Deus non possit facere oppositū;
& paucis interiectis. *Reliqua enim omnia, vt quæ facta
sunt, nihil simile habent ratione substantia cum suo creato-
re, sed extra eum sunt. gratia & voluntate per verbum eius
condita à Deo, vt rursus possint desinere, vbi ille, qui fecit,
voluerit: in quibus nihil video, quod oppositæ opi-
nioni fauere possit.*

Ad Basil. respondeo eodem modo, nihil de po-
tentia Dei ipsum disputasse, sed solū dixisse, æqua-
lis esse de mentis, asserere creaturam esse æternā
(loqui-

monijis patrum. Ex Græcis Athanas. in 2. orat. contra
Arianos fol. 5. probat creaturam coæternam Deo
esse non posse, eo quod alterius naturæ sit, quam
creator. Secundo Basil. lib. 2. contra Eunomium ante me-
dium sic ait. Nos autem id, quod æternum est, creaturæ at-
tribui, & creatorem hac professione priuare, eiusdem amen-
tiæ dicimus. Tertio Damasc. lib. 1. de fide c. 8. post me-
dium ita loquitur. At creatio in Deo cum à voluntate
proficiscatur, Deo profecto coæterna non est: quandoquidem
hoc natura minime comparatum est, vt quod ex nihilo in
ortum producit, eadem cum eo, quod principij expers, ac
semper æternum est, æternitatem habeat.

Ex Latinis vero primum Ambros. lib. 1. Hexam. c. 3.
ait. Quomodo ergo coæternum Deo mundum asserunt, &
creatori omnino iocant, atque æqualem esse disputant crea-
turam. Deinde Aug. 1. 2. de ciuit. Dei. c. 1. Angelos nõ
fuisse ab æterno, his verbis demonstrare contendi-
t. Quomodo ergo nõ sunt coæterni creatori, si semper ille,
semper illi fuerunt. Quomodo etiam creati dicendi sunt, si
semper fuisse intelliguntur? Et lib. contra Felicianum Ari-
anum cap. 7. creaturam sic definit. Creatura namq;
est ex eo, quod adhuc non est, aut aliquando non fuit, rei
cuiuslibet corruptibilis, quantum in se est, patris omni-
potentis Dei voluntate facta substantia.

Ceterum ratione sic confirmat Marfil. Si ali-
qua creatura esset ab æterno producta, deberet
esse per creationem: sed creatio est productio ali-
cuius ex nihilo: ergo nihilum præcedere deberet
in termino, à quo: ergo non potuit ab æterno res
illa creari. Hæc ratio videtur etiam esse Bonauent.
Quare cum dicit Bonauent. potuisse mundum
esse ab æterno, si esset æterna materia, loquitur
de materia increata. Nam si creata deberet esse, ac
proinde ex nihilo: eodem modo ex eius sententia
non posset esse æterna, sicut nec alia creatura. Se-
cundo, sicut repugnat, Deum aliquid producere
sibi æquale in infinitate secundum esse, & secun-
dum potentiam, & secundum immensitatem; sic
eadem ratione repugnat, producere sibi æquale in
æternitate: hæc namque omnia æque sunt Dei
attributa, & propriæ illius perfectiones: se ne-
pugnat aliquid à Deo produci æquale in cere-
is omnibus, vt constat: ergo repugnat etiam in æte-
nitate. Tertio, si Deus ageret naturaliter, & produ-
ceret sibi omnino similem eff. At extra se, nihil
maius faceret, quam æternū: sed nunc Deus ope-
rans per intellectū & voluntatē non potest pro-
ducere idem, quod produceret, si vi, & necessitate
naturæ ageret: ergo nõ potest voluntate sua æter-
num aliquid producere. Quarto, quia Deus libere
operatur extra se, & ita indifferens est per intel-
lectum & voluntatem, vt operetur: sed indifferēs
non posset esse circa id, quod ab æterno produce-
ret: quia vt causa sit indifferēs, effectus prius de-
bet non esse, quam esse, dum non est effectus, se
posse causā ad vnā partem determinare. Hæc sunt
rationes Marfilij, quibus & quintam addere pos-
sumus, quia si aliqua creatura fieret ab æterno, ne-
cesse esset per infinitam durationem incorruptā
permanere, quod videtur absurdū. Quod si dicas,
post finitam durationem posse corrumpi, ponamus
post 100. annos: tunc sic, cum hæc corruptio
habuerit initium; ab eo puncto corruptionis in
posterum quæuis duratio erit finita: cui si addas
100. illos annos, quibus durauit, tota duratio erit
finita, & cum initio: ac proinde non poterit esse
æterna, de cuius ratione est, carere principio.

Athanas.

Basil.

Damasc.

Ambros.

Aug.

Marfil.

Bonauent.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

Marfil.

(loquitur autem de ijs, quæ à Deo initio durationis productæ sunt) atque Deum æternum esse, negare: vtrumque enim contra fidem Catholicam est. Disserebat enim contra Eunomium, qui Spiritum sanctum creaturam esse dicebat, & initium habuisse durationis, ut reliquæ creaturæ habuerunt.

Damaso.

Ad Damasc. Dico, eum differentiam solum assignasse inter filium Dei æterna generatione productum, & reliquas creaturas, quod filium Dei, cum de substantia patris gignatur, necesse est, co-æternum illi esse: alioquin essentia Dei mutationem subiret, cum in tempore inciperet esse Pater, & antea non esset. Ac nisi filium (inquit) à principio simul cum Patre, à quo genitus est, fuisse concedamus, paternæ substantiæ conversionem inducimus: quoniam cum Pater non esset, postea Pater exiit. Id autem non sequi ex productione creaturarum in tempore, probat hoc modo. Nam quod ad res creatas attinet, etsi postea condita sunt, non tamen ex Dei essentia existerunt; sed ipsius voluntate ac potentia, cum antea non essent, in ætærum productæ sunt: nec propterea in Dei naturam cadit mutatio. Ergo colligit, differentiam inter creationem, & generationem, quod generatio debet esse sine principio; at creatio, cum à voluntate procedat, Deo æterna non sit: intelligit autem non necessario esse æternam, sicut necessarium est generationem æternam esse: reddit rationem his verbis pro opposita sententia allegatis. Quandoquidem hoc creatura minime comparatum est, ut quod ex nihilo in ortum producitur, eandem cum eo, quod principij expers, ac sempiternum est, æternitatem habeat; hoc est, non est creaturæ necessarium, & naturale æternam esse, sicut est genito. Natura enim comparatum illud dicitur, quod ab intrinseco rei principio alicui rei naturaliter convenit: sic autem non convenit creaturæ æternitas. Ob id tamen non negat Damascenus voluntate Dei posse hoc creaturæ communicari.

Ambrosio.

Ad Ambros. eodem modo respondetur, solum contra Philosophos probare, mundum habuisse initium durationis: eo enim tendebant eius argumenta: nec quidquam de potentia Dei dixit. Post multa ergo concludit verbis allegatis in precedenti capite, contra philosophos, dicens, *Quomodo ergo coæternum, &c.* Adde, quod cum disputet Amb. contra Arist. & alios Philosophos, qui dicebant, materiam generabilem & corruptibilem ingentiam, & improductam fuisse, & alia corpora superiora similiter, ut constat ex primo capite illius libri, ubi eorum refert sententias; recte concludit, stultum esse, creaturam, corporeamque molem æternam facere tum sine initio durationis, tum sine principio efficienti suæ substantiæ: at nihil disputat Ambros. contra eos, qui dicunt, potuisse quidem æternam esse materiam, & alias substantias, sed productas à Deo.

Augusti.

Ceterum, ut mentem Aug. eo lib. 12. de civit. cap. 15. explanemus, notandum est, eo loco Aug. inter alia explicare voluisse, quomodo dicatur Angelus semper fuisse, cum tamen æternus non sit. Probat autem semper fuisse, quia omni tempore fuit: si quidem cum ipso tempus incipit, quod secundum Augustinum in moribus creaturarum consistit: & ante ipsum Angelum nullum tempus fuit; quia non fuit ullus motus. Sed cum hoc ita dixisset, obiicit sibi hoc modo. *Sed si hoc respondero, dicatur mihi, quomodo ergo non sunt coæterni*

creatori, si semper illi fuerunt: Quomodo etiam creati digendi sunt, si semper fuisse intelligantur? Quibus verbis primum non dicit, non potuisse Angelos creati ab æterno, sed contra eos, qui dicunt semper fuisse, colligit creatos non fuisse; quia omne creatum de factio in tempore incipit, ut supponerat ex illis verbis Genes. primo in principio creavit Deus cælum & terram. Præterea hæc verba non sunt ex propria Augustini sententia; sed obijcit illa contra ea, quæ adduxerat ad probandum, Angelos semper fuisse; ut ita redderet questionem vtrinque difficilem. Postea vero respondet eo sensu dici posse, Angelos semper fuisse; quia omni tempore fuerunt: quod autem omni tempore est, semper est: fuerunt autem omni tempore, quia nullo modo sine eis tempora fuerunt. Ita quo colligit etiam creatos fuisse (intelligit in principio durationis) sicut reliqua, intra illud Genes. allegatum: quia semper eis, hoc est, omni tempore, recte cum initio durationis constare potest. An vero Deus posset Angelos ab æterno creare, ne verbum quidem habet Augustinus in eo capite.

Ad alterum testimonium Respondeo, librum illum non recipi ab omnibus, ut Augul. ceterum cuiuscumque ille sit, testimonium illud nullius momenti est pro priori sententia: ibi namque solum definit Augul. creaturam, quatenus de factio producta est, ut inde colligit contra illum Arrianum, filium non esse creaturam. Etenim creatura id, quod aliquando non fuit, & postea à Deo factum est: sic enim Arriani omnes, concocdebant, omnem creaturam initium durationis habuisse: siquidē Scripturas admittēbant: & ideo cum assererent, filium esse creaturam, concocdebant quoque, ipsum aliquando non fuisse. Vt ergo Augul. ostendat, filium non esse creaturam, præmittit definitionem illam creaturæ omnibus receptam de ijs creaturis, quæ de factio sunt, nihil interim curans, an Deus potentia sua facere posset creaturam aliquam æternam.

Alterum caput, quo nostra confirmanda erant sententia, est solutio rationum oppositarum. Hinc si planum fiet, nullam implicari contradictionem, si dicamus, potuisse Deum facere mundum ab æterno.

Ad primam rationem respondeo ex doctrina posita in disp. 174. c. 3. illud nihil, ex quo dicitur aliquid creati, non debere duratione præcedere creationem, ut ibidem explicatum est: & ita bene posse intelligi æternam creationem ex hoc solum, quod res illa ab æterno producta, ita à Deo procederet, ut ex se in nihilum cederet, si relinquere- tur: quemadmodum conservatio rei secundum se totam, dicitur creatio quædam continua, non quia præcesserit nihilum durationis rem ipsam, antequam inciperet; sed quia continuo in nihilum redigeretur, nisi conservaretur à Deo.

Ad secundum dico, ea repugnare, producti ali- quid à Deo suæ præ nature æternam, hoc est, ob- trinseco, sicut in finitum secundum quantitatem, sicut non repugnat, in finitum secundum quantitatem produci, sic nec secundum durationem æternam; ita tamen, ut sua natura desinere possit, in tempore etiam incipere: æternitas enim hoc modo, non est proprietas Dei. Et quatenus infra innotat, non est proprietas Dei. Et quatenus infra innotat, in quantitate repugnaret ob rationes aliquas po- culiæ quantitatibus; nihil tamen obstat evidenti-

Hoc vniuersum præter generationes substantiarum, & accidentium, quod attinet ad reliqua omnia, potuisse esse ab æterno, probabilior est opinio.

Ego vero existimo multo probabilius, totum hoc vniuersum potuisse esse ab æterno, non solum quoad substantias, & res permanentes siue corruptione per infinitam durationem, sed etiam quoad motum; non autem quoad generationes tam formarum substantialium, quā accidentium. Ceterum antequam ostendamus motum corporum potuisse esse ab æterno, quod Durand. impossibile visum est, alijs vero præced. c. allegatis possibile, probemus contra illos, generationum seriem ab æterno esse non potuisse; in quo cum Durando conuenimus.

De generationibus quidem hominum vnica ratione peculiari visus est sibi probare S. Thom. quam amplectatur Caiet. Ferrar. Heruani, & Capreoli, quia scilicet daretur infinitum actu in separatis a materia: esset enim infinitus numerus animarum, eo quod immortales sunt, & secundum veram Philosophiam non transeunt de corpore in corpus: ac proinde dicunt, nisi Deus sua omnipotentia vellet facere, ut eadem anima diuersa corpora informaret, non possent generationes ab æterno esse: at processum in infinitum in generationibus non putant absurdum, quia quamuis in causis essentialiter ordinatis, quales sunt particulares, & vniuersales, debeamus ad vnam primam peruenire; in causis tamen per accidens ordinatis, quales sunt in serie generationum, non est necesse, dari primam. Ratio vero discriminis est, quia causæ essentialiter ordinatæ, omnes actu mouent ad effectum, & vna ab alia: & ideo necesse est dari vnam primam, à qua tota operatio, & motus incipiat: at causæ per accidens ordinatæ, non concurrunt omnes actu ad effectum: ad hoc enim, ut Petrus generet filium, non opus est, ut pater Petri, & anus, & alij progenitores operentur, sed fat est, eos iam suo tempore genuisse. Quocirca prædicti Doctores non censent, absurdum aliquod esse, concedere generationes ab æterno aliarum rerum, in quibus reuera non sequitur illud incommodum, quod de animabus humanis.

Ego vero alia ratione puto generationes non solum hominum, sed etiam aliarum rerum, vel substantiarum, vel accidentium esse non potuisse ab æterno: infinitam vero multitudinem animarum nec impossibilem censeo, nec contra metem Aristot. ut supra disputat. 26. cap. 3. probavi: nec S. Thom. 2. contra gentes cap. 38. putat impossibilem. Ratio vero est, quia cum Deus sit primus ens per essentiam, & causa ceterorum omnium, ita debemus concedere, aliqua ab eo procedere medijs secundis causis, ut tandem omne esse ad ipsum, ut ad primam & proximam causam, referatur. Itaque necesse est deuenire ad aliquod ens à solo Deo productum, & ex quo cetera deriuantur: hoc autem posito generationes ab æterno esse non possunt: quia vel à Deo ab æterno proxime producerentur infiniti homines, & hoc non satis esset, ut ab æterno & sine principio vnus homo alium generaret, vel finiti à Deo producerentur, & ita cum illo deberent alios generare ordine & serie successionis, non possent esse infinitæ genera-

16.

27.

Vera ratio

genera-

13.

Hugo vii.

14.

Gregor.

Arimin.

in 2. d. 1. q. 3.

adde S. Thom. in 2. d. 1. q. 3.

quibus

argumentorum, præsertim 7. & 8. ibid. Caiet. 2.

contra gentes cap. 38. & Ferrar. in idem cap. & in cap. 1.

eiusdem libri, Heruani in 2. d. 1. q. 1. & Capreolum q. 1.

nam præter generationes hominum, reliqua, quæ

nunc sunt in mundo, siue motus, siue mutationes,

siue generationes substantiales, & aliarum rerum,

ab æterno esse potuisse existimant, eo, quod in

nulla alia re videretur ipsis esse aliqua contradi-

ctio, præterquam in hominum generationibus, ea

solum ratione, quia sequeretur, nunc infinitam ani-

marum multitudinem superesse; quod putant ab-

surdum: quare nisi anime de vno corpore in aliud

per mortem hominum transirent, arbitrantur im-

possibile, posse infinitas esse hominum generatio-

nes: tamen S. Tho. in illo cap. 38. non censet im-

possibile hanc infinitam animarum multitudinem.

Alijs vero videtur Durandus probabilius phi-

losophari, cum asserit in 2. d. 1. q. 3. nec motum

corporum æternum, nec generationes absque

principio esse potuisse; cum tamen q. 2. concessit

plane, creaturam permanentem, ab æterno

esse potuisse. Vnusquisque horum suis vitur ra-

tionibus, quas sequenti cap. examinabimus. De

hac re nihil videtur Scotus definire: solum enim

disputat, an aliqua creatura potuerit esse ab æter-

no, ut supra vidimus.

no, ut supra vidimus.